

VAS-ÉS FÉM-MUNKÁS

Foia oficială a Uniunii Muncitorilor în Fer, Metal și Chimică din România || A româniilor vas, fém és vegyipari munkások országos szövetségének hivatalos közlönye

TELEFON: 4-50-13

Apare la 1 ale fiecărei luni // Megjelenik minden hó elsején
Redactor responsabil: RUSU SIMION

Redacția și Administrația:
BUCUREȘTI VI, STRADA CAZĂRMEI No. 11

INTÉS

Száguldó események sodrában küzdünk. Ázsia és Európa népeinek új utakat, új sorot próbálnak megszabni az egyes országok irányító faktorai. Nem tekintik, nem tekinthetik könnyűvel Amerika, Afrika és Ausztrália népei sem a már zajló és még készülő összecsapásokat. Az egész földtekét átfogó események és változások alanyai vagyunk. A jelzavak, eszmék, érdekek, amelyekkel megértetni kívánják velünk, miért történik úgy minden, ahogy történik, ugyancsak kontinentális dimenziókban törnek föléinkhez. Az egyént magával lendíti a nap-nap után felrobbanó világesemény és akarva nem akarva vele szárguld... Hogyisne, mikor alapjában véve minden világesemény egyének sorsát hordozza magában. Százezer, millió, százmillió ember, de mégis egyes emberek sorsát, egzisztenciáját, életét változtatja meg, vagy semmisíti meg...

És mégis, kell tudjunk parancsolni magunknak és bármily veszélyes legyen is a világesemények sodra, mégis törődnünk kell mindennapos ügyünkkel, bajainkkal is. Bármennyire jelentéktelennek is tűnik a kontinentális dimenzióju történelmi események mellett az a kérdés, hogy a dolgozó egyén miből és hogyan él egyik napról a másikra, nem szabad elfelejtenünk egy pillanatra sem, hogy mindennapi apró gondjaink az egy szakmában, egy városban és egy országban élő egyének egzisztenciális problémája minden időben és minden helyzetben éppen úgy életkérdés, mint az, hogy a háboru pusztító tüze vajjon kiterjed-e a mi szülőföldünkre is.

Beláthatatlan következményekkel járó bünt követnének el önmagunkkal, családukkal, szaktársainkkal és általában azonos sorsu dolgozó társainkkal szemben, ha szemeinket a nagy események forgatagára függesztve, a magunk mindennapos tennivalóit és kötelességeit nem méltatnánk a szükséges figyelemre. A gyárakban, üzemekben szakadatlanul termelnek, sőt egyes termelési ágakban annál intenzívebb a termelés, minél fenyegetőbb a nemzetközi kavardás. A termőföldeket fel kell szántani, be kell vetni, az érett kalászatokat be kell takarítani, ki kell csépelni, mert az egyének minden körülmények között szükség van legalább annyi táplálékra, amennyi egyik napról a másikra lábón tartja. Tehát társadalmi és egyéni létünk alapja változatlanul a táplálkozashoz, ruházkodáshoz és az idő viszontagságai elől védelmező kunyhók, szegény és gazdag lakások felépítéséhez szükséges anyag megmunkálása, feldolgozása marad akkor is, ha — mint társadalmi életünk mai történelmi szakában is — mégoly súlyos viharfelhők tornyosulnak is a népek feje fölé.

A szervezett munkások életiskolájában megtanultuk ismerni a társadalmi fejlődés általános mozgató erőit, amelyek a népek gazdasági, szociális és kulturális szükségleteinek mind megfelelőbb kielégítése felé haladnak. Megtanultuk, hogy a különböző anyagi viszonyok között élő társadalmi rétegek érdekellentétei a fejlődés során többé-kevésbé éles összetűzésekre vezethetnek és hogy bizonyos történelmi adottságok közepette a fejlődés irama hatalmas gátakba ütközhet. Azonban csak idő kérdése, hogy a természetes haladás társadalmi hajtóereje mikor tör magának ismét utat, hogy továbbhaladjon a gazdasági és szociális egyenlőség társadalmának megvalósítása felé.

De megtanultuk azt is, hogy az egész emberi társadalmat átfogó haladás eredményeit kielégítően csak akkor lehet hasznosítani, ha az egyén a maga életében tudatos cselekedeteivel teljesen beilleszkedik a fejlődés vonalába. Ez a fejlődési vonal megköveteli az azonos érdekű társadalmi rétegek kölcsönös segítségét, összetartását, ami a mi korunkban és a munkásság számára elsősorban a szakszervezetekben való tömörülést, abban egymás segítségét, egymás bajainak enyhítését, gazdasági és szociális érdekeink tudatos és erőteljes védelmét jelentik.

Munkabéreinkhez, munkafeltételeinkhez, a szociálpolitikai intézményekhez és mindennekfőltt szakszervezeteink létehez fűződő érdekeink jelentősége nem zsugorodhat össze lelkeinkben a mai rendkívüli viszonyok közepette sem, de még akkor sem, ha netán még súlyosabb megpróbáltatások elé is kerülnénk. Nemcsak azért, mert az ország törvényei biztosította jogainkat életérdekeink és történelmi feladat is tiszteletben tartatni azokkal a gaz-

dasági tényezőkkel, akiknek volna valamelyes átmeneti hasznuk abból, ha minden munkás elkezdene nem látni a fától az erdőt, — hanem azért is, mert a jobb munkabér, a törvényes munkaidő betartása, a pihenő szabadságidő, a betegség, baleset és rokkantság esetére biztosított segélyek és egyéb járandóságok több egészséget, hosszabb életet, jobban táplált, egészségesen fejlődő gyermekeket, egyszerűen több boldogságot sugárzó egyéni és családi életet is jelent.

Bármily sötét veszedelmek fenyegezzék is a népek békéjét és bármennyire áthághatatlanak tűnő akadályok tornyosulnak is e pillanatban a társadalmi haladás elé, mégis, egy pillanatra se veszítsük szem elől mindennapos életünk fentartásához fűződő érdekeinket. Aki szem elől téveszti bére és jogai védelmét, az nemcsak önmaga és családja anyagi és szociális helyzetét teszi ki a munkások közönyéből hasznat húzó munkáltatók szabad prédájának, de gyöngíti munkatársai kollektivitásának ellenállóerejét és ezáltal megnyújtja azt az átmeneti időt, amelyben a társadalmi egyenlőtlenségek kiküszöbölésére vezető fejlődési folyamat lassabb tempóban haladhat az emberi társadalom tökéletesedése felé.

Az emberi munkaerő új versenytársa

Ha csak felületesen olvassuk el ezt a hirt, semmi izgatót sem találunk benne. Valaki olyan gépet talált föl, amely önmagától állít ki számlát. Csak néhány bilentyüt kell megnyomni, ezzel értésre adjuk a gépnek, hogy mit szállítottunk, aztán már a gép megcsinál mindent a maga esztől. Csodálatos ez a gép, gyorsan dolgozik és sohasem téved.

Ugy-e, nincs ebben semmi új? Már régen vannak olyan gépek, amelyek legalább is olyan okosak, mint az emberek!

Az izgató csak az, hogy ezek a gépek megint embereket tesznek fölöslegessé, mert emberek munkáját végzik el. A vállalatok főnökei azonban büszkén mutogatják látogatóiknak az új csodagépet. Az egyik bécsi cukorkagyár is vett ilyen számlázógépet. A cégfőnök összehívta az egész személyzetet és bemutatta az új kartársat. Amint nézik, bámulják a gépet, egyszerre csak megszólal egy egyszerű munkásasszony:

— Hallatlan, igazán csodás, csak az a kérdés, zabikál-e ez a gép is bonbont, cukrot? Fogyaszt-e valamit?

A munkásasszony fején találta a szeget. Sem ez a gép, sem más gép nem fogyasztó. Nem eszik bonbont sem cukorkát. Nem öltözködik. Nem jár színházba, még moziba sem. Nem vesz könyvet, még ujságot sem. Semmit sem vesz. Csak kitarja a helyéről az embert, aki, ha dolgozik, ha keres, vásárol is. Az új gép képzelhetetlenül gyorsan és megbízhatóan készíti el a számlát. Mivel pedig minden üzemben, ahol alkalmazzák, átlag két fakturistát tesz fölöslegessé, a szorgalmas, gyors és megbízható gép abban a pillanatban, amikor dolgoztatni kezdik, a saját munkájának egy részét megszüntette, mert a fogyasztó minden számlázásnak a föltétlenül szükséges tárgya.

Ne tessék azt mondani, hogy géprombolók vagyunk, amiért így beszélünk. Éppenséggel nem vagyunk géprombolók. Ellenkezően: örömmel üdvözlünk a termelési lehetőségek körül jelentkező minden haladást. Mert ez a haladás azt jelenti, vagy legalább is azt kellene

hogy jelentse, hogy az ember arcának kevesebb verejtékében keresheti meg a kenyerét. Csak annak a visszaélésnek vagyunk az ellenségei, amelyet a géppel üznek. Márpedig meg kell állapítanunk, hogy a társadalom, amelyben jelenleg élünk, a géppel csak visszaélni tud.

A gépnek az lenne a tulajdonképpen való értelme, hogy a termelés egyszerűsítésével, gyorsításával és olcsóbbá tételével lehetővé tegye, hogy több ember jusson a termékekhez, egyidejűen pedig mentesítse az embert a munka terhének az alól a rabszolgasága alól, amely nem ad lehetőséget arra, hogy az ember emberi életet éljen. Amde az a szellem, amely a termelőeszközök tulajdonosait arra készíti, hogy gépet alkalmazzanak, nem efelé a cél felé halad. A gépet azért veszik meg, hogy kevesebb bért kelljen kifizetniök. Csak a mérlegre, csak a haszonra, csak a nyereségre gondolnak, semmi másra. Még arra sem, hogy a gép nemcsak az ember munkáját szünteti meg, hanem a saját maga munkáját is, végsősorban pedig a gép tulajdonosának a mérlegét is rontja, mert megsemmisíti a fogyasztót. Ez a szellem juttatta a világot a romlás szélére. Ez a szellem a háborus veszélynek is az oka.

Végeredményben tehát nem a gép jelenti és okozza a szerencsétlenséget. Az olyan társadalmi felfogással, amely a kéziszövvészékkorabeli felfogásnak felel meg, nem lehet az automata-gépeken uralkodni. Fogyasztókra van szüksége a gépnek, nem olyan emberekre, akik csak haszonra spekulálnak. Csak az a világ tud majd helyesen dolgozni a géppel, amely világ az embereknek termel, nem az üzleti mérleg javára...

Világszerte emelkednek a rézkészletek. Az amerikai réztrószrt jelentése szerint a világ rézkészlete ez év januárjában 34.770 tonnával 505.960 tonnára emelkedett, amelynek 60 százaléka az USA területén van. A világon jelenleg havonként 174.300 tonna rezet termelnek, amely a szükségletet meghaladja. Az USA területén 70.480 tonna rezet termelnek.

Az emberiség útja

Az utolsó évszázadok folyamán alig látszott még annyira — mint éppen a jelenkorban — indokoltnak és szükségesnek, ráterelni az emberek figyelmét arra, hogy vigyázzanak, nehogy napjaink hajszateli életében, zürzavaros eseményei közepette elveszítsék a tisztánlátást és végleg eltévessék az emberiség útját: a boldogulás fontos kellékét:

Csak nehezen tanulnak a multakból az emberek, de ugyancsak az egyes népek is. Ősrégi tapasztalat, hogy a gyermek előbb kell hogy megégesse magát és csak azután hisz a parázs veszélyességében... Népeknek pedig évszázadok kellene, amíg felismerik, hogy a sok ut közül tulajdonképpen melyik ut vezet őket boldogulásukhoz. Vannak népek, amelyek évszázadok óta visszaesnek a régi hibákba, eltévélyedésekre, mondhatnánk: esztelenségekre. Nem tanulnak évszázados sorok tanulságaiból és fizetik ennek nagy árát. Mintha mindig ismétlődő sorscsapások kellene ahhoz, amíg egy-egy nép felismeri, hogy a történelmi fejlődés melyik utat jelölte ki számára. Amint évezredek voltak szükségesek ahhoz, hogy a vándormadarak megtalálják, — mint természetszabta élettörvényük alapfeltétele — az utat a Dél felé és vissza, ép úgy mint amíg az emberek megtanulták a szántást, vetést, aratást. S úgy látszik még soká tarthat, amíg „a teremtés koronája”, az ember a tisztánlátás és józan szociális gondolkodás fegyverzetével véglegesen győzedelmeskedni tud majd az erőszak és pusztítás ösztöne felett.

Ilyen gondolatokat vált ki ma a világtörténekek rendkívülisége azoknál az embereknél, akik ebben a viharvert korszakunkban is megtudták óvni a tisztánlátást és emberies gondolkodást.

És ezek azok, akik világgá kiáltják ma azt a kérdést: Mit ér, mit használ az emberiségnek, hogy a régi korok és az új idők nemes gondolkodóinak bölcsessége a könyvekben és a könyvtárakban szunyadozik, ha nem ébresztik azt fel és nem ültetik át a tömegek tudatába, gondolat- és érzésvilágába?

Hogy megmaradjon az emberiség az emberieség útján. Hová lett az évezredek bölcsesség és jószándék eredménye, ha a valóságban lefektett emberszeretnek az Élet nagy szentségéről, értékéről szóló ősi törvények szellemének meg kell lapulnia, mert bőmbőlő hangja és kiméletlen módszerei révén inkább érvényesülnek a gyűlölet, a bírós hatalomvágy, a profithajsza? Mivé lett a népmilliók békevágya, ha a harangok — a béke hirdetői — ágyufémmé olvadhatnak össze és ha minden nemes erőt is bele lehet kalkulálni a rombolás számvetésébe?!

A világtörténekek képéből ugyanis ilyenek ragadják meg ma leginkább a gondolkodó ember figyelmét. S ennek láttán — úgy érzik — nem nézhetik ölbetett kézzel ezt a vérszerű folyamatot, nem nyugtathatják meg lelkiismeretüket mámorító eszközökkel. Vagy kíséreljék meg a „világgá menekülést”? Hová? Hisz, hihetetlen szűk lett ez a világ a békeszerető ember számára.

Amint a földrengést mérő készülék tüje a legtávolabbi földrengést is feljegyzí, ép úgy a legtávolabbi eső országokban végbemenő események, megrázkódtatások éreztetik hatásukat úgy gazdasági, mint politikai vonatkozásban más országok népeinél is. A világesemények így kötik egymáshoz a különböző országok népeit és egyes embereit. De ahelyett, hogy az ebből folyó egymásrataltság tudata és érzése egybeforrasztaná a föld népeit, azt látjuk, hogy hatalmas kiterjedésű birodalmak népeit egymás ellen vezeték a gazdasági és politikai leigázás célkitűzésével, aminek kísérő jelenségei a rombolás és pusztítás és tömegnyomor. Egy másik nem kevésbé tragikus jelensége pedig az, hogy tisztánlátás hiányában az emberiség tekintélyes része hajlandó beletörődni abba a tévhitbe, mintha ennek így kellene lennie, mintha a háboruszkodás elkerülhetetlen valami lenne és hogy időnként az emberiség egy részének el kellene pusztulnia a barbárság módszerei szerint és a fejlett technika válogatott eszközeinek segítségével. Beletörődnék abba a kiáltásba, miszerint az új idők háborújával szem-

ben gyerekjáték volt az, ami eddig volt e tekintetben. Tudomásul veszik, azután elfordítják arcukat a véres vatóságtól és átterelik figyelmüket az erre a célra beállított rekordmámorok és hasonló „szórakozások” felé. Vagy átengedik magukat terelni az emberiség útjáról a heccelődés és gyűlölködések útjára.

Mintha elveszett volna sok ember számára a felelősség lehetősége. Pedig az emberiségnek fel kell eszmélnie ha boldogulni akar és szentnek tartja mindazt, amit az ész és a munka frige eddig teremtett kulturális és gazdasági értékekben. Minden erény, ami az embert az állat fölé emeli: a szeretet, az igazság és a szabadságban való hit. Ez minden vallás tanaiban is lefektetett alapvető tétel. Ennek ellenségei pedig az erőszakot választották szimbolumukká, amely jelben a fenti erényeket — szerintük — el szabad taposni, szabad megsemmisíteni régi természetes kapcsolatokat, gúny tárgyává tenni a gyengébbet és szabad isteníteni az erőszakot, mint olyan eszközt, amelyet alkalmasnak tartanak arra, hogy egész népeket átgyúrhasanak akarat nélküli eszközzé.

Nem ez az emberiség útja! Semmilyen torz kereszt, — amelynek torz formája az emberieség elcsavarodását jelképezi, — nem jelezheti a népek útját a boldogulás és a béke felé. A technika és az egyéb tudományok fejlődése szinte korlátlanul teszi lehetővé a javak

előteremtését és a jólét általánosítását. De ez lehetetlenség mindaddig, amíg a népek csoportja arra kényszerítheti más országok népét is, hogy termelő erejük nagy részét áldozzák fel a rombolás oltárán.

Nagyon találóan jellemezte ezt az áldatlan helyzetet Eden, a brit világbirodalom külügyminisztere, aki — a barbár légitámadásokra célozva — a minap az angol alsóházban a következőket mondotta:

— Ha nem tesznek semmit ez ellen a fenyegető veszély ellen, akkor a világ összes népei századunk egyik jövődő részében úgy fognak élni, mint a trogloditák (görög szó = barlanglakók) és ismét vissza kell térnünk a barlanglakók korszakához.

Hát valóban ez lenne az emberiségnek kijelölt sorsa: visszasülyedni évezredek mult mélységébe?

Nem! Az emberiség és a kultúra szerencsésjére még mindig azok képezik a többséget mindenütt a világon, akik még nem kótyavetyéltek el a józan gondolkodás és a tisztánlátás kincsét. Tudják, hogy az idő végeredményében másképp ítélik: hogy mégis csak az emberieség lesz az emberiség útja. Akik minden erőszakosság ellenére sem hagyják magukat eltéríteni ettől az uttól, azok bizony el fogják háritani az emberiségtől azt a veszélyt, hogy az erőszak urrá lehessen azok felett, akik a munka, a kultúra és a béke útjain, szóval az emberieség útjain akarnak boldog jövőt teremteni mindenki számára.

Kiöregedett gépekkel akariák a termelést racionalizálni

A „Vulcan”-gyárban egy munkás négy gépen dolgozik

A bucurestii „Vulcan” Vasöntőde és Gépgyár a vasmunkások általános érdeklődésének középpontjába került. A gyár vezetősége, amely mintegy 1000 munkást foglalkoztat, állandóan kísérleteket tesz arra, hogy a termelés racionalizálását és felemelését valami új módszerrel vigye véghez. Mindezek a kísérletek gyakorlati szempontból nem vezetnek másra, mint a munkások még kiméletlenebb foku kizsákmányolására. A munka és a termelés tudományos és gyakorlati racionalizálása maga után vonja azt, hogy az illető gyár fel legyen szerelve a legtökéletesebb gépekkel, szerszámokkal és eszközökkel. Éppen ezt a fő lényegét hagyja figyelmen kívül a „Vulcan”-gyár igazgatósága és a meglévő ócska, kiöregedett gépekkel kívánja a termelést a maximumra fokozni, amely maximum elérje azt a nívót amelyen a modern felszerelésű gyárak állanak. Emellett a hiányosság mellett a gyár munkabér politikája is sok kívánni valót hagy. Az alapterek még a legjelentéktelenebb életlehetőségnek sem felelnek meg. Felfokozott termelés, jelentékeny számú de rosszul fizetett munkaerő, ez a gyár igazgatóságának az elgondolása. Ez a gyár igazgatóságának a kívánsága, de ez a kívánság túllépi a technikai lehetőség határait, valamint a munkások normális termelési képességeit. Ami a hajszolást illeti a munkások eléggé agyon vannak hajszolva, azonban a munkaerő kizsákmányolásának is meg vannak a maga határai, amelyeket túllépni lehetetlen. A gyárban a munka az akord alapelvén nyugszik. Minden osztály, akordban dolgozik. Újabbban a gyár igazgatóság az akordmunkáknál újrendszerű módosítást akar bevezetni, amelynek az a lényege, hogy az akordmunka teljes befejezéséig a munkásoknak csak az alaptereket fizeti és a munka befejezése után eszközli a végleges elszámolást. Ha a munkások az alaptereken fölül kerestek valamit, a fölülkeresetet megkapják a számadások lezárása után, ha pedig nem kerestek többet mint az alapterek így megmaradnak az alapterekkel. Ebben az értelemben a munkások kényszerítve vannak, hogy órabér mellett akordban dolgozzanak. Mivel az igazgatóság magának tartotta fenn azt a jogot, hogy az akordárakat a munkások

befolyása mellőzésével állapítsa meg, elképzelhetjük, hogy milyen nevelés akordárak vannak érvényben. Az igazgatóság eme rendelkezése mélyen sérti a gyárban dolgozó összes munkások érdekeit, kezdve a csoportvezetőktől, a napszámosig. Azonban legjobban a kazánkovácsok vannak sújtva, akik nagy munkákat végeznek és amely munkák elvégzése hosszabb ideig tart.

Egy munkás 2-3-4 gépen dolgozik

Az esztergályos műhelyben az esztergályos munkások kötelesek egyszerre 2—3 sőt 4 gépen dolgozni. Ebből a szempontból egy bizonyos számú tanuló is osztottak be a munkásokhoz. Aki ismeri, hogy mennyi tudás, előrelátás és rátermettség szükséges egy esztergályosnak, hogy megfeleljen a mai technikai követelményeknek, az jól tudja, hogy az igazgatóság módszerei gyakorlati szempontból előbb vagy utóbb csődöt fognak mondani.

Kötelezni egy munkást, hogy kettő vagy több gépnél dolgozzon egyszerre, ez a termelés minőségének rovására megy, de semmit sem nyer a termelés mennyisége sem. Nem egyéb ez, mint hia ábránd.

Amint feljebb is említettük, a munkabér föltételek borzasztó alacsony nívón állanak és amíg az élet drágulása nap-nap után súlyosbodik, az igazgatóság még mindig folytonosan megnemszünő kísérleteket tesz a munkabérek még alacsonyabb fokra való leszállítására. Azonban nem kedvezőbb a helyzet egészségügyi téren sem. Az egészségügyi és biztonsági föltételek teljesen primitívek. Hiányzanak a mosdófelszerelések, a ventilátorok. Az öntődében porfeihők emelkednek a levegőben és senki sem gondol a munkások egészségének megóvására.

A dolgok ilyképpen való helyzetéért azonban nemcsak az igazgatóság, hanem a munkások is vétkesek. A munkások vétke az, hogy elhanyagolták az alapos szervezkedést a vasas szakszervezetben, amely szakszervezet állandó küzdelmet folytat a munkások életlehetőségének feljavítása érdekében.

Az U. D. R. bányüzemek munkásainak kollektív szerződés iránti tárgyalásai

Az U. D. R. bányüzemekhez tartozó munkásság kollektív szerződése március 1-én járt le. E szerződés keretébe tartoznak az aninai csavargári munkások is. Az új kollektív szerződés tárgyalásai március 7-én kezdődtek meg Reșițán. Az aninai vasmunkások szakszervezetében tömörült csavargári és mechanikus műhely munkásait a tárgyalásokon Rusu Simon szaktárs, a Szövetség titkára képviselte, míg a csoport képviselőjében Klein Ioan, Argint Ioan és Constantin Craioveanu szaktársak vettek részt a tárgyalásokon. A bányamunkásokat Eftim Gherman szövetségi titkár és Rudolf Moser aninai kerületi titkár képviselték, valamint a különböző helységekből megjelent kiküldöttek.

Még a tárgyalások kezdetén az igazgatóság képviselői néhány olyan elvi álláspontot szögeztek le, melynek alapján a munkások minden irányu anyagi követelését elutasították. Ebben a pillanatban a felek között folytatott tárgyalásoknak már nem sok értelme volt, ellenére annak, hogy a munkások részéről a legőszintébb jóakarát és békés hang nyilvánult meg. A tárgyalások továbbfolytatása már csak azért vált szükségessé, mert a konfliktus meg nem egyezés esetén a törvény szerint a döntőbíró hatáskörébe esik és ennél fogva a felek kell, hogy az álláspontjukat leszögezzék a konfliktus tárgyát képező összes kérdésekben.

A konfliktusban érdekelt munkások a munkabérek általános felemelését kérték mintegy 15 százalékkal. A munkabéremelési kérést az utóbbi időben megnyilvánult áremelkedésekkel indokolták. Az elsőrendű élelmickek árai nemcsak a piacon, hanem a bányatársulatok fogyasztó konzumjaiban is nagymértékben emelkedtek. Egy év leforgása alatt, vagyis

1937 március 1-től a mai napig, az árak ezekben a konzumokban 14 százalékkal emelkedtek. A hus például, mint amely a nehéz munkát végző munkások főételét képezi, 19 százalékos áremelkedést mutat. Jellemző az igazgatóság felfogására, hogy amíg a folytonos drágulással szemben semmi intézkedést nem tesz, a munkások követelését nem hajlandó elismerni.

A csavargár munkásai műszakonként 140 lej középbért követeltek, valamint 4—6—8 és 10 lej pótdíjat műszakonként szerszámlakatosok és esztergályosok részére. A specializált munkásoknak pedig 130 lej napi munkabért követeltek műszakonként, valamint napi 2—4 és 6 lej pótdíjat. Az alábbi kategóriákhoz tartozó munkások részére pedig a következő munkabéreket követelték: napszamosok 115 lej, nőmunkások 80 lej, ifjómunkások 60 lej és tanulóknak 40 lej műszakonként.

A fent megemlített munkabérek kivül az összes csavargári munkások minden elvégzett műszak után még 2 lej pótdíjban részesülnek. A régi munkabérekhez viszonyítva az új munkabérek követelés mintegy 20—25 százalék béremelést jelent. Ez a követelés jogosult azért is, mert az igazgatóság 1931. évben az akordtarifát 10 százalékkal leeredukálta míg másrészt a kollektív szerződés érvénye alatt a drágaság 14 százalékkal emelkedett.

Tekintettel arra, hogy az igazgatóság a munkabérek emelésének a követelése terén teljesen elzárkózott, a munkakonfliktus doszárját áttették a Semmitőszékhez és ebben az ügyben már tárgyalások is voltak március 24.-én. A Semmitőszéki döntést március 31.-én fogják nyilvánosságra hozni. Hinni akarjuk, hogy a bíróság a munkásság jogos béremelési követelését el fogja ismerni.

Anglia gazdasági konjunktúrája

manapság olyan kedvező, mint aminő még sohasem volt és amelyet néhány év előtt még lehetetlennek tartottak. Egyes iparágakban nagyobbarányu munkashiány észlelhető, noha Angliában még mindig 1.4 millió munkanélküli ember van. Ezek azonban legnagyobb részét csökkent teljesítőképességű, korosabb és iparágat nem tanult egyének. A munkanélkülség különben is egyes területekre van korlátozva. A sztrájkok és kizárások száma 1936-ban 1808 volt, 1937 első negyedében 242 esetben volt munkabeszüntetés. Hogy a bérharcok eredményesek voltak, az abból következtethető, hogy a bérek 1936-ban 492.000 font sterlinggel emelkedtek a kivivott munkaidő rövidítés mellett. Az angol munkásoknak tehát ma nagyobb munkabér mellett kevesebbet kell dolgozniuk. A bérek Angliában az utolsó években általában lényegesen emelkedtek. Az angol munkások és alkalmazottak életnivója más országok munkásaival szemben sokkal kedvezőbb. Az angol munkásság annál inkább feljogosítottnak érzi magát a magasabb munkabérek kiharcolására, mert úgy vélik, hogy joga van az ipari konjunktúra nyereségeiből az őt megillető részt megkövetelni. Nagyon kívánatos volna, ha ez minden országban így történe.

A varrógép

Köztudomású tény, hogy a varrógép alig 100 esztendő. Az első igazán jó gépet Howe Illés londoni mechanikus készítette. Howe nagyon szegény ember volt s bizony nagyon sokat nyomorgott, amíg a gépet elkészítette. Igazán, hogy még azután is sokáig élt nagy szegénységben, mert nem mertek gépet venni, féltek hogy elromlik. Howe elhatározta, hogy kimegy Amerikába. Tervét nagy nehézségek árán tudta megvalósítani, de egy szép napon kihajózott. Sikertült ugyan szabadalmat kapnia gépére, de hiába volt a szabadalom, ha nem volt pénze gyárat alapítani. Amerikában azonban hamar rájöttek, a varrógép fontosságára s nagy gyárak létesültek, amelyek ezerszámra gyártottak gépeket, anélkül, hogy a varrógép feltalálójának egy fillért adtak volna. Howe végre a bírósághoz fordult és beperelte a

gyárosokat. A bíróság kimondotta, hogy minden eladott gép után fél dollárt kap a varrógép feltalálója, ezenkívül még kártérítést is ítéltek meg részére. Howe, sok koplalás után végre pénzt kapott találmányáért. Tétlenül azonban nem tudott most sem ülni és 1863-ban varrógépgyárat alapított, amelynek igazgatója lett. A sok munka és szenvedés tönkretette egészségét, 1867-ben negyvennyolc éves korában meghalt. Sajnos, igen sok kiváló embernek jut hasonló sors osztályrészül. Sokan szolgálják a haladás ügyét és közben a sok munkától és nélkülözéstől összeroppannak. Nincs még egy találmány, amely olyan elterjedt lenne, mint a varrógép. Sokmillió varrógép került eddig is forgalomba s bizony a technika legnagyobb áldásai közé számíthatjuk Howe Illés találmányát, a varrógépet.

A repülés az emberiség álma

Az emberiség vágyalma már ősidők óta: a repülés. A technika fokozódó fejlődésével a repülés technikája is fokozatosan fejlődött, illetőleg eleinte kísérletről kísérletre bukdácsolt.

Híres ballónjukkal már 1783-ban felszálltak a levegőbe a Montgolfier-testvérek és 37 esztendeje annak, hogy Zeppelin léghajója átrepülte a Bódeni tavat.

A repülőgép rohamos fejlődése csak a legutóbbi 25 esztendőre esik. A legnagyobb lökést a háboru adta, igazi kibontakozásra azonban a világháboru után következő időkben történt. 1908-ban „már“ 124.7 kilométernyire tudtak repülni a repülőgépek. 1935-ben lezállás nélkül, több mint 10.000 kilométert repülnek. 1908-ban az egész világ csodálkozik, a repülőgép 2 óra 20 percen át a levegőben tud maradni, ma a 80 órát is meghaladja a repülés időtartamának új világrekordja, a levegőben való benzinutánpótlással pedig 554 órát is kering egyfolytában a levegőben. 1908-ban 52.7 kilométeres, tehát gyorsvonati sebesség volt a repülés gyorsasági rekordja, 1935-ben 709 kilométer. 1908-ban 30 méteres „fantasztikus magasságba“ emelkedett a repülőgép. 1935-ben 14.433 méteres rekordot állított fel.

JOGGYAKORLAT

Az alábbiakban két bírósági döntést közlünk, amelyek a fizetéses pihenő szabadságra vonatkoznak. Tekintve azt, hogy a fizetéses szabadság körül, valamint a munkaszerződés törvényének 49-50-ik cikkeinek értelmezését illetően, a munkaadók és munkások között gyakori nézeteltérések támadnak, hisszük, hogy az alábbi két döntés szaktársaink szempontjából érdekességgel bírnak.

Pihenő szabadság

A vállalat részéről történő rendszeres elbocsátásokat, azon célból, hogy az alkalmazottak folytatólagos szolgálati idejében megszakítás álljon elő, miáltal a pihenő szabadság jogától ez uton megfosztassanak, nem kell figyelembe venni, vagyis a munkaviszony nem tekintendő megszakítottnak ezen elbocsátási időtartamra. Jögalap.

Tényállás. I. D. felperes F. alperestől követelte az 1932—1935. évi pihenő szabadságának megfelelő kártalanítást. Az alperes védekezésének indokául azt hozta fel, hogy a felperesnek egy évben sem volt meg a teljes évi munkaideje.

Az alperes irataiból azonban megállapítható, hogy a felperes 1934 június 13-án lépett szolgálatba, és 1935 november 30-ig teljesített szolgálatot, Megállapítást nyert továbbá, hogy az alperes minden év végén az ünnepek bekövetkezése előtt alkalmazottainak törvényesen felmondott, mely felmondásban szerepelt az alperes is — hogy azután röviddel az ünnepek elteltével ismét visszafogadja őket, mint új munkásokat.

Jogi szempont. A munkaszerződés törvényének életbeléptetése napjától kezdődőleg az alperes rendszeresen felmondott alkalmazottainak, mely felmondásban szerepelt a felperes is. A szolgálati idő megszakítását, — amelyet az alperes védekezésül hozott elő, saját maga okozta, azzal a nyílt szándékkal, hogy a törvény pihenő szabadságra vonatkozó 49.-ik cikkének rendelkezéseit kijátsza.

A munkaszerződésekről szóló törvény 78.-ik cikke rendelkezésének oltalma alatt akarta a felperes megsemmisíteni a szolgálati folytonosságot és megfosztani az alperest a fizetéses pihenő szabadságjogától, amely az alkalmazott szolgálati éve után számítódik.

Az alperes érvelésével szemben, hogy tudniillik csak törvényes jogával élt, amely jogot a törvény 78.-ik cikke biztosítja a feleknek és pedig bármely fél felmondhatja a szerződést a felmondási idő tiszteletben tartása mellett, — mivel ezen jogügylet törvényes hatása igazságtalanságot vált ki a szabadságra, valamint az ebből származó kártalanításra vonatkozólag — nem lévén meg a felperesnek az egy év, megszakítás nélküli szolgálati ideje; joggal felállítható tehát ezzel szemben azon alapelv, hogy a törvény által meghatározott joggal való élés jóhiszeműségen kell alapuljon, hogy ez a jog addig a korlátig terjedjen, amíg nem okozunk vele másnak kárt.

Akkor, amikor a felperes a munkásfőlölség miatti tulsok ajánlatból hasznót akar huzni és a munkások eme bizonytalan helyzetét kihasználni, tudva azt, hogy az elbocsátott munkásokat az üzem megindulása alkalmával más munkásokkal helyettesítheti, továbbá, amikor az elbocsátás jogával csak azért él, hogy alkalmazottainak törvényesen előírt pihenő szabadságát megvonja, akkor az alperes azon joggal visszaél és a visszaélések az igazságszolgáltatás részéről nem szentesíthetők.

Mindamellert ezen érvel szemben fenntartható, hogy polgári perrendben — mint a jelen eset — nem lehet a cselekvés indítóokát megvizsgálni (a felperes elbocsátása), amelyből a jogügylet származik, mert magára a jogügyletre ez csak a törvény által különlegesen kifejezett rendelkezések esetében bír befolyással. Hogy ilyenképpen az akaratnyilvánítás indítóoka nem hiusíthatja meg a jogi döntés hatását.

De az is bizonyos, hogy eltekintve ezen jogügylet indítóokának kutatásától a bíróság nem szorítkozhatik az ügy elszigetelt jelenségének megvizsgálására és a törvény betűinek rideg alkalmazására, (jelen esetben a munkaszerződés törvényének 78-ik cikke), hanem köteles a felek között létrejött tények és jogügylet teljes komplexumát vizsgálat tárgyává tenni, (ugy mint a felperes szolgálati felvételét, a végzett teljesítményét, ennek időtartamát, a szolgálatból való elbocsátását és visszavételét) mely írásbeli bizonyítékok alapján megállapítható az igazság.

Másrészt pedig a bíróság a törvény rendelkezéseinek együttes szempontból való értelmezést kell adjon, nem pedig az egyes cikkek rendelkezéseinek szemszögéből való értelmezést. De a munkaszerződésekről szóló törvény 49.-ik cikkének 6.-ik bekezdése értelmében is, amelynek alapján a munkások fizetéses szabadsága még közös egyezés útján sem szállítható le vagy törölhető el — tehát közérdekű rendelkezés — a felperes rendszeres elbocsátása ellenkezik ezen közérdekű rendelkezéssel.

